

Florentina Sâmihăian
Sofia Dobra
Monica Halaszi
Anca Davidoiu-Roman
Horia Corcheș

Limba și literatura română

Clasa a VI-a





Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica: Anton Pann

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!“ strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Cuprins

Unitatea de învățare și competențele specifice	Lectură	Interculturalitate
Unitatea I În familie, acasă 1.3, 1.4, 2.1, 2.3, 2.4, 3.3, 3.4, 4.2, 4.3, 4.4, 5.2.	L1. Textul narativ literar în proză. <i>Un păianjen care se crede Spiderman</i> de Adina Popescu / 10 L2. Narațiunea. Acțiunea. Timpul și spațiul / 13 L3. Narațiunea la persoana I. Autorul, naratorul, personajul / 14 L4. Semnificațiile textului / 16 L5. Noi pagini – alte idei / 18	L6. Valori etice în legendele popoarelor / 20
Recapitulare și evaluare 36 – 38		
Unitatea II Printre colegi și prieteni 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.5, 3.1, 3.4, 4.1, 4.4, 4.5, 5.1.	L1. Textul narativ literar în proză. <i>Oracolul</i> de Mircea Cărtărescu / 40 L2. Timpul și spațiul / 43 L3. Etapele acțiunii (momentele subiectului) / 45 L4. Personajele / 48 L5. Semnificațiile textului / 50 L6. Noi pagini – alte idei / 52	L7. Valori ale culturii populare în spațiul românesc. Etnii și jocuri de copii / 54 Proiect de grup. Prietenia în filme / 56
Recapitulare și evaluare 76 – 78		
Unitatea III Dincolo de ferestre 1.2, 1.4, 2.1, 2.3, 2.4, 3.2, 3.3, 4.1, 4.4, 4.5, 5.1.	L1. Textul descriptiv literar în versuri. <i>Iarna</i> de Vasile Alecsandri / 80 L2. Textul descriptiv literar în versuri: pastelul / 82 L3. Epitetul. Versificația / 84 L4. Semnificațiile textului / 87 L5. Textul multimodal / 88 L6. Noi pagini – alte idei / 91	L7. Bradul în cultura populară românească / 92
Recapitulare și evaluare 114 – 116		
Unitatea IV Popasuri cu tâlc 1.1, 1.4, 2.2, 2.3, 2.5, 3.1, 3.2, 4.1, 4.4, 4.5, 5.1.	L1. Textul narativ literar în versuri. <i>Uleul și găinile</i> de Grigore Alexandrescu / 118 L2. Acțiunea, timpul și spațiul. Structura textului / 120 L3. Enumerația. Personajele / 122 L4. Semnificațiile textului / 124 L5. Noi pagini – alte idei / 125	L6. Valori ale culturii populare în spațiul românesc: proverbele / 128
Recapitulare și evaluare 144 – 146		
Unitatea V Călătorii de tot felul 1.3, 1.4, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.4, 4.1, 4.2, 4.5, 5.2.	L1. Textul narativ literar. <i>D-I Goe...</i> de I.L. Caragiale / 148 L2. Acțiunea, spațiul și timpul / 152 L3. Dialogul în textul literar / 154 L4. Personajele / 156 L5. Semnificațiile textului / 158 L6. Noi pagini – alte idei / 160	L7. Limba română în Europa. Comunitatea lingvistică a vorbitorilor de limbă română de pretutindeni / 162 Proiect de grup: Comunitățile din jurul României / 165
Recapitulare și evaluare 174 – 176		
Unitatea VI Spre lumi virtuale 1.1, 1.2, 2.1, 2.3, 2.5, 3.2, 3.3, 4.1, 4.4, 4.5, 5.2.	L1. Textul descriptiv literar în proză. <i>Indescriptibil</i> de Simona Popescu / 178 L2. Textele continue și discontinue / 180 L3. Semnificațiile textului / 182 L4. Textul argumentativ. <i>Computerul fără baterii din bibliotecă</i> de Sanda Cordoș / 183 L5. Organizarea textului argumentativ / 185 L6. Noi pagini – alte idei / 186	L7. Ziare ale comunităților românești din Europa / 188
Recapitulare și evaluare 202 – 204		
Recapitulare finală	205 – 207	

Comunicare orală	Limbă română	Redactare
L7. Contextul de comunicare / 22	L8. Cuvântul. Sinonimele și antonimele / 24 L9. Sensurile cuvintelor / 26 L10. Omonimele. Cuvintele polisemantice / 28 L11. Diftongul, triftongul, hiatul / 30 L12. Despărțirea în silabe / 32	L13. Redactarea unei narațiuni la persoana I / 34
L8. Rezumatul oral / 58	L9. Verbul / 60 L10. Modul conjunctiv / 64 L11. Modul condițional-optativ / 66 L12. Posibilități combinatorii ale verbului. Predicatul nominal / 68 L13. Subiectul / 70 L14. Complementul. Prepoziția / 72	L15. Rezumatul scris / 74
L8. Strategii de ascultare activă. Atitudini comunicative / 96	L9. Substantivul / 98 L10. Cazul nominativ / 101 L11. Cazul acuzativ. Complementul direct. Complementul prepozițional / 102 L12. Cazul acuzativ. Circumstanțialele. Atributul / 105 L13. Cazul dativ. Complementul indirect / 108 L14. Cazul genitiv. Articolul genitival. Posibilități combinatorii ale substantivului / 109 L15. Cazul vocativ / 111	L16. Descrierea unui peisaj / 112
L7. Importanța dicției în interacțiunile verbale. Inteligența emoțională: exprimarea adecvată a emoțiilor / 130	L8. Pronumele (actualizare) / 132 L9. Posibilități combinatorii ale pronumelui / 136 L10. Pronumele reflexiv / 138 L11. Numeralul / 140	L12. Inserarea unor secvențe descriptive într-o narațiune / 142
L8. Performarea actelor de limbaj / 166	L9. Adjectivul (actualizare) / 168 L10. Posibilități combinatorii ale adjectivului / 170	L11. Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă / 172
L8. Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral / 190	L9. Adverbul. Felurile adverbului / 192 L10. Gradele de comparație și funcțiile sintactice ale adverbului / 194 L11. Sintaxa propoziției (recapitulare) / 196	L12. Textul explicativ / 198

Limba și literatura română. Clasa a VI-a – ghid de utilizare

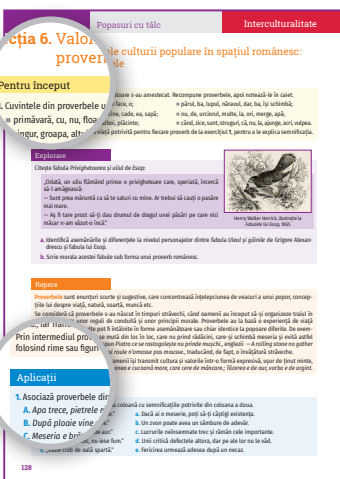
Ne-am propus să scriem o carte deosebită, deopotrivă prietenoasă și serioasă, cu ajutorul căreia copiii să înțeleagă că a ști să comunice (adică să asculte, să vorbească, să citească și să scrie) înseamnă să poată descoperi o seamă de lucruri interesante despre lume și despre ei, dar și să fie performanți la orice altă disciplină școlară. Am dorit ca această carte să le poată stârni elevilor curiozitatea, să le dezvolte gândirea critică, creativitatea și sensibilitatea pentru frumos. Am încercat să creăm punți între școală și viață, astfel încât elevii să descopere un sens în ceea ce învață și să-și asume această experiență de cunoaștere.

Structura cărții: Un pasionant traseu de cunoaștere



Structura unității de învățare: O abordare integrată a temelor

Lecură	Interculturalitate	Comunicare orală
<ul style="list-style-type: none"> ■ texte de bază, literare și nonliterare, semnate de Adina Popescu, Mircea Cărtărescu, Vasile Alecsandri, Grigore Alexandrescu, I.L. Caragiale, Simona Popescu, Sanda Cordoș ■ texte auxiliare diverse având drept autori atât scriitori români, cât și străini (Noi pagini – alte idei) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ temele propuse în programă ■ proiecte individuale și de grup 	<ul style="list-style-type: none"> ■ strategii de ascultare activă și de producere a textelor orale



Structura lecției: Un parcurs de învățare coerent și eficient

Pentru început	Explorare	Repere
<p>Secvență care valorifică acele cunoștințe ale elevilor pe care se pot construi noile achiziții, urmărind în același timp să stimuleze interesul elevilor pentru temele abordate</p>	<p>Rubrică ce cuprinde discutarea textelor sau exerciții de familiarizare cu tema, bazate pe învățarea prin descoperire</p>	<p>Secvență care propune o sinteză teoretică a celor descoperite în <i>Explorare</i></p>

Limba și literatura română. Clasa a VI-a – ghid de utilizare

Parcursul cărții este gândit ca un traseu de cunoaștere, propunând un itinerar prin lumea din jurul copiilor și o explorare a acesteia cu instrumentele specifice disciplinei limba și literatura română. Acest itinerar începe dinspre spațiul cel mai apropiat, familia (*În familie, acasă*), continuă pătrunzând în universul celor de aceeași vârstă (*Printre colegi și prieteni*) și apoi invitând la o descoperire a lumii imediat apropiate și a naturii (*Dincolo de ferestre*). Pentru că în orice călătorie învățămintele sunt nespuse de importante, nu am lăsat deoparte nici astfel de opriri (*Popasuri cu tâlc*), pentru a continua apoi explorarea unor lumi tot mai diverse (*Călătorii de tot felul*), un ultim punct de interes fiind lumile cărților și jocurilor moderne, deloc străine copiilor de astăzi (*Spre lumi virtuale*).

În 6 unități de învățare



din perspectiva celor 5 domenii de conținut

Limbă română	Redactare	Recapitulare	Evaluare
<ul style="list-style-type: none"> noțiuni de limbă <i>Istoria cuvintelor</i> <i>Normă și abatere</i> <i>Limbă vorbită și limbă scrisă</i> 	<ul style="list-style-type: none"> etape și strategii de redactare a diferitelor tipuri de texte 	<ul style="list-style-type: none"> folosirea achizițiilor dobândite în unitatea de învățare în contexte noi 	<ul style="list-style-type: none"> teste la final de unitate metode complementare (proiect, portofoliu, autoevaluare)

În 7 pași didactici

Aplicații sau Exerciții	Interpretare/Reflecții	Deschideri sau Provocări	Evaluare/Autoevaluare/Portofoliu
Rubrici care propun numeroase situații de exersare, asigurând transferul noilor achiziții în contexte cât mai diverse	Secvență din cadrul lecțiilor de lectură în care se discută semnificațiile textului/secvență care solicită reflecții asupra celor învățate	Secvențe care inițiază dialoguri interdisciplinare și punți spre realitate, solicitându-le elevilor gândirea critică și creativă	Secvențe ce propun criterii de evaluare și sarcini de redactare relevante pentru urmărirea progresului în învățare al elevilor

Unitatea I În familie, acasă

1.3, 1.4, 2.1, 2.3, 2.4, 3.3,
3.4, 4.2, 4.3, 4.4, 5.2.

Competențe generale și specifice

1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare prin receptarea și producerea textului oral

- 1.1. Rezumarea, pe baza informațiilor explicite și implicite, a unor pasaje din diverse tipuri de texte orale narative, monologate și dialogate
- 1.2. Prezentarea unor informații, idei, sentimente și puncte de vedere în texte orale, participând la discuții pe diverse teme sau pornind de la textele citite/ascultate
- 1.3. Adecvarea comunicării nonverbale și paraverbale la o situație dată, evidențiind ideile și atitudinile, în situații de comunicare față în față sau mediată
- 1.4. Participarea la interacțiuni verbale simple cu mai mulți interlocutori, având în vedere cantitatea și relevanța informației transmise și primite

2. Receptarea textului scris de diverse tipuri

- 2.1. Corelarea informațiilor explicite și implicite din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
- 2.2. Rezumarea unor texte, cu grade diverse de dificultate
- 2.3. Prezentarea unor răspunsuri personale, creative și critice pe marginea unor texte diverse
- 2.4. Manifestarea preocupării de a înțelege diverse tipuri de texte citite
- 2.5. Identificarea strategiilor de lectură, a volumului și a diversității materialelor citite

3. Redactarea textului scris de diverse tipuri

- 3.1. Redactarea unui rezumat, a unui text, pe un subiect la alegere, având în vedere etapele procesului de scriere și structurile specifice, pentru a comunica idei și informații sau pentru a relata experiențe trăite sau imaginate
- 3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unui text complex, cu integrarea unor tabele
- 3.3. Adecvarea textului scris la situația și scopul de comunicare
- 3.4. Analizarea dificultăților de redactare, oferind soluții, pe baza criteriilor propuse de profesor și discutate cu colegii

4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise

- 4.1. Utilizarea structurilor sintactice și morfologice de bază ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea corectă și precisă a intențiilor comunicative
- 4.2. Aplicarea conștientă a achizițiilor lexicale și semantice de bază, din limba română standard, pentru exprimarea corectă a intenției comunicative
- 4.3. Valorificarea achizițiilor fonetice de bază, în realizarea propriei pronunții și scrieri și pentru evaluarea pronunției și scrierii celorlalți, prin raportarea la normă, cu scopul corectării erorilor în comunicare
- 4.4. Utilizarea deprinderilor dobândite pentru monitorizarea corectitudinii comunicării, prin raportarea la normă
- 4.5. Redactarea unor texte, valorificând gândirea logică și competența lingvistică, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții

5. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional

- 5.1. Investigarea unor obiceiuri și tradiții românești și ale unor comunități etnice de pe teritoriul României
- 5.2. Analiza unor elemente comune identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare

Unitatea VI Spre lumi virtuale

1.1, 1.2, 2.1, 2.3, 2.5, 3.2,
3.3, 4.1, 4.4, 4.5, 5.2.

Unitatea II Printre colegi și prieteni

1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.5,
3.1, 3.4, 4.1, 4.4, 4.5, 5.1.

Unitatea V Călătorii de tot felul

1.3, 1.4, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1,
3.4, 4.1, 4.2, 4.5, 5.2.

Unitatea III Dincolo de ferestre

1.2, 1.4, 2.1, 2.3, 2.4, 3.2,
3.3, 4.1, 4.4, 4.5, 5.1.

Unitatea IV Popasuri cu tâlc

1.1, 1.4, 2.2, 2.3, 2.5, 3.1,
3.2, 4.1, 4.4, 4.5, 5.1.

Lectură

- Textul narativ literar în proză
- Naratiunea la persoana I

Interculturalitate

- Valori etice în legendele popoarelor

Comunicare orală

- Contextul de comunicare

Limbă română

- Sinonimele și antonimele
- Sensurile cuvintelor
- Omonimele. Cuvintele polisemantice
- Diftongul, triftongul, hiatul
- Despărțirea în silabe

Redactare

- Redactarea unei narațiuni la persoana I

Recapitulare

Evaluare

Competențe specifice

1.3, 1.4, 2.1, 2.3, 2.4, 3.3, 3.4, 4.2, 4.3, 4.4, 5.2.



Unitatea I

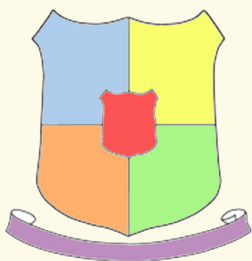
În familie, acasă

Lecția 1. Textul narativ literar în proză

Pentru început

1. Notează, în caiet, primele idei/imagini care-ți trec prin minte când auzi cuvântul *acasă*.
2. Creează un blazon al familiei tale, pe baza modelului oferit. Notează:
 - în mijloc, numele tău de familie;
 - în primul cadran din stânga, sus, scrie-ți prenumele și statutul în cadrul familiei (fratele mai mare, sora mijlocie ș.a.m.d.);
 - în cadranul din dreapta, sus, menționează cât mai mulți membri ai familiei tale, precizând și statutul lor (tată, mamă, frate, bunic ș.a.m.d.);
 - în cadranul din stânga, jos, precizează cum vă petreceți timpul liber în familie;
 - în cadranul din dreapta, jos, notează un obicei, o tradiție a familiei tale;
 - pe banda de jos, scrie cea mai importantă valoare a familiei tale.

Prezintă-ți blazonul în fața clasei. Nu uita să-l incluzi în portofoliu.
3. Ascultă textul alăturat în lectura profesorului.



Text de bază

Un păianjen care se crede Spiderman

de Adina Popescu

— Fugiți! Un păianjen URIAȘ în camera mea!

Am tresărit, tocmai ațipisem atârnat cu capul în jos de firul meu cel mai lung, de care sunt tare mândru – mi-a luat aproape o săptămână să-l fac. Nu e foarte plăcut ca o voce ascuțită și răzgâiată să-ți tulbure somnul de după-amiază. M-am cățărat cât am putut de repede pe unul dintre firele mele. Abia dacă am avut timp să-l strâng și să-l pun cu grijă la păstrare, pentru că un astfel de fir nu trebuie să se piardă, e păcat! Apoi mi-am lăsat de izbeliște bună-tate de plasă, țesută cu multă migală, și m-am ascuns în cartea mea preferată, *Alice în Țara Minunilor*, în locul acela secret dintre copertă și prima pagină. 📖 1

Am auzit pașii mamei tropăind pe scări.

— Unde e?

Uriăș?! Fetița asta cu siguranță exagerează, mi-am zis, cu amărăciune. Aș putea, la o adică, să locuiesc într-un degetar ca într-un palat. Sunt atât de mic, încât de obicei nu mă observă nimeni. Nici măcar musculițelor care mai intră pe geam nu le e frică de mine. Uriăș! Trebuie să recunosc că am avut un sentiment de mândrie. Și m-am umflat în pene, mai ceva ca pasărea Dodo din cartea în care mă pitisem.

— Uite, acolo! În colțul ăla, unde e raftul cu cărți! Mamă, îți jur că e foarte, foarte mare... și foarte scâr-bos! s-a auzit din nou vocea Mariei. De data asta, era gata să izbucnească în plâns.

Scâr-bos? Mă rog, nu comentez.

— Nu văd niciun un păianjen aici! a spus mama, împăciuitoare. Ți s-o fi părut.

— Ba da, este acolo! a insistat Maria. Pun pariu că s-a ascuns printre cărți. E șmecher. Caută-l!

Mi-am dat seama imediat că, spre norocul meu, mama nu avea niciun chef să mă caute.

— Maria, dacă sunt păianjeni, tu ești singura vinovată. Te-am rugat de nu știu câte ori să-ți faci curat în cameră. Ți-am explicat, la casă nu e ca la bloc, pot să mai apară păianjeni, gândaci, chiar și șoareci, dacă nu faci curățenie. Eu n-am timp să le fac pe toate, a oftat mama. 📖 2

Maria și părinții ei se mutaseră în urmă cu trei luni în casa în care am venit pe lume. Este o casă veche,

ADINA POPESCU (n. 1978)

Este scriitoare, jurnalistă și realizatoare de filme documentare. A debutat la 17 ani, în reviste culturale. Plăcerea de a scrie pentru unii dintre cei mai exigenți cititori – copiii – este dovedită de volumele *Doar un zbor în jurul lumii*, *Miriapodul hoinar și alte povești*, *Mari povești românești pe înțelesul celor mici*, *Aventurile lui Doxi în benzi desenate* (acesta din urmă, în colaborare cu Alexandru Ciubotariu). În 2015, a publicat *Cartea Pricoliciului*, primul volum din romanul fantasy *O istorie secretă a Țării Vampirilor*. În același an, apare cartea *Povestiri de pe Calea Moșilor*, care evocă lumea copilăriei în anii comunismului. *Un păianjen care se crede Spiderman* este un text inedit.





potrivită pentru o familie. Însă tatăl Mariei era mai mult plecat, lucra undeva în străinătate, uneori fetița și mama vorbeau cu el pe Skype – asta e un program pe calculator care apropie familiile aflate la distanță și pe care păianjenii nu-l au, pentru că pur și simplu n-au calculatoare. Și, de obicei, n-au nici familie; eu, unul, nu-mi amintesc să fi avut vreuna. De aceea, o invidiam pe Maria. Însă ea nu părea să-și dea seama că sunt avantaje în a o avea cel puțin pe mamă prin preajmă, pentru că există cineva care să-ți facă ordine în cameră, să-ți alunge fricile și tot soiul de monștri închipuiți (de pildă, pe mine) și, mai ales, ai cu cine să te certți și dup-aia să te împaci. Sau poate că fetița devenise atât de răsfățată pentru că îi era dor de tatăl ei. 📄 3

— Promit să fac curat mâine... Dar găsește păianjenul ăla oribil! Te roog! a implorat-o Maria pe mama ei.

Am simțit o zdruncinătură și am scos un pic capul din carte să văd ce se întâmplă. Mama începuse să ia cărțile de pe raft, una câte una.

— Uită-te și tu cât praf s-a adunat aici! a răbufnit ea. Nici nu mă mir că ți-e plină camera de păianjeni și de alte mizerii.

Mizerii? Aproape că m-am înecat de furie. 📄 4

În primul rând, camera nu e plină de păianjeni. Sunt doar eu. Așa a fost dintotdeauna, chiar și pe

vremea când în camera de la etaj nu mai locuia nimeni în afară de mine. Ce vremuri! Puteam să fac tot ce-mi poftea inima. Adică să atârn fire lungi din tavan, să mă dau huța și să sar de pe unul pe altul, de ziceai că-s Spiderman. Nu mă deranja nimeni. Însă mă simțeam foarte singur. Mi-aș fi dorit să fi avut măcar o soră care să mă aplaude când mă dădeam în spectacol. Apoi, au venit Maria și părinții ei și nu m-am mai simțit atât de singur. Totuși, a trebuit să mă adaptez situației, fiindcă nu-i ușor să trăiești la comun cu oamenii. Mă ascundeam prin colțuri și prin alte locuri ferite, îmi țeseam pânza doar noaptea, iar odată a nimerit peste mine o șosetă murdară, când Maria tocmai se întorsese de la ora de sport. Am fost înțelegător, pentru că școala începuse de puțină vreme – Maria trecuse în clasa a VI-a. Camera era plină de cărți și de caiete, iar fata devenise mai dezordonată decât înainte. Uneori, o urmăream din colțul meu cum scrie compuneri pentru școală, le citea cu voce tare, ca să-și dea seama cum sună. Odată, după ce a venit în vizită un coleg și au făcut împreună tema la mate (dar, de fapt, mai mult au ascultat muzică), s-a apucat chiar să scrie o poezie pe care n-a citit-o cu voce tare, însă a tot șters și a mâzgălit la ea, oftând melancolică, până când s-a enervat, a mototolit hârtia și a aruncat-o chiar în direcția mea. Nu m-a nimerit, dar mi-a încurcat vreo trei fire din pânză și



dup-aia m-am chinuit o zi întreagă să desprind de pe ele cuvinte gen „iubire“ și „amintire“. Așadar, de când s-a mutat fata asta în camera mea, n-am mai avut o clipă de liniște. Totuși, am început să-i consider pe Maria, pe mama ei și chiar pe tatăl ei, deși era mai mult plecat, familia mea. 📖5

În al doilea rând, un păianjen nu e o mizerie... e un păianjen... Și uite-o pe mamă cum golește raftul de toate cărțile lui Roald Dahl, are în mână acum *Marele Uriș Prietenos*, o lasă deoparte și se întinde spre... hm... *Alice în Țara Minunilor* și spune cu duioșie:

— Ce dragă mi-a fost cartea asta când eram mică! Îmi citea bunica din ea...

— Te rog, n-o deschide, n-o deschide! Lasă cartea aia în pace! i-am strigat eu. 📖6

Însă mama nu m-a auzit și a deschis cartea. Maria, la rândul ei, a țipat de s-a cutremurat întreaga casă, iar tencuiala de pe pereți a început să cadă:

— Păiajenul! Uite-! OMOARĂ-L!

Nu mai e timp, trebuie s-o șterg cât mai repede. Alerg cu toate cele opt piciorușe ale mele prin paginile cărții, sar de la un capitol la altul, de la o frază la alta, mă împiedic de câte un punct sau de câte o virgulă, îmi trag sufletul la câte o ilustrație, îmi fac loc mai departe, printre Iepurele de Martie și Pălărierul Nebun. Suflarea mamei atât de aproape spulberă un întreg pachet de cărți de joc, o să mi se taie capul! Deodată, mă trezesc față în față cu Alice și o rog, o

implor: „Dă-mi din băutura ta fermecată, ca să cresc mare, mare... ca să mă fac un păianjen URIAȘ!“ Poate doar așa mama și fata o vor lua la fugă, iar eu voi scăpa cu viață.

— De păianjenul ăsta amărât te-ai speriat tu? râde mama, cu cartea deschisă în față. Uită-te și tu cât e de mic... cât o gămălie de ac...

Oare băutura fermecată pe care mi-a dat-o Alice a avut efectul invers și m-am făcut atât de mic, încât mai am un pic și o să dispar de tot? Sau totul se întâmplă doar în imaginația mea? 📖7

Mama deschide fereastra, afară e un soare blând de toamnă, o lumină de miere. Ea scutură cartea, eu îmi scot la repezeală firul salvator, cel pe care îl pusesem la păstrare, și mă las pe el în jos, spre o altă lume.

— Du-te cu bine! aud vocea ei, în urma mea. 📖8

— Maria! strig eu. Uită-te la mine! Sunt Spiderman!

Și mă dau huța pe fir, ca un acrobat veritabil, frunze îngălbenite se desprind din copacul de deasupra mea și cad lin pe lângă mine – e un decor grozav, mai ceva ca-n filme!

Însă Maria nici nu mă mai bagă în seamă. Ea nu va fi niciodată acea soră mai mică pe care mi-o doream, care să mă aplaude și să mă admire, să-mi spună cât sunt de grozav. Va rămâne în casa mare și veche împreună cu mama ei, se va întoarce și tatăl și vor trăi fericiți. Iar eu? Eu o voi porni prin lume, poate îmi voi găsi la rândul meu o familie, doar a mea. 📖9

Impresii după prima lectură

1. Împarte foaia de caiet în patru cadrane și notează impresiile tale, completând enunțurile date.

Cel mai mult mi-a plăcut ...	Nu mi-a plăcut ...
Cel mai simpatic personaj este ...	Textul mi-a amintit de ...

2. Notează o întrebare pe care ai vrea să i-o adresezi Adinei Popescu privitor la textul *Un păianjen care se crede Spiderman*.

3. Și autoarea textului are o întrebare pentru tine: „Dacă ai avea un astfel de păianjen-cititor în cameră, ce volum din biblioteca ta i-ai recomanda și de ce?“ Răspunde în scris și trimite mesajul tău pe adresa editurii. În acest fel, răspunsul tău va ajunge la Adina Popescu, iar scriitoarea va afla preferințele tale de lectură.

Lecția 2. Narațiunea. Acțiunea. Timpul și spațiul

Explorare

Acțiunea

1. Lucrați în grupe de 2 – 3 elevi. Fiecare grupă va primi unul dintre cele nouă pasaje ale textului delimitate prin simbolul 📄. Recitați împreună fragmentul care v-a revenit. Identificați cuvintele-cheie și apoi formulați ideea principală. Notați-o pe un bilețel.
2. Fiecare grupă afișează pe tablă ideile principale, pe măsură ce termină sarcina. Doi elevi vin în fața clasei și încearcă să așeze ideile în ordinea din text. Colegii din bănci îi pot ajuta, dacă este cazul. Odată ce ideile principale sunt puse în ordine, toți elevii le notează în caiete.
3. Care ți se pare cea mai amuzantă scenă? Dar cea mai tristă? Notează-ți părerea în caiet și compară-ți răspunsul cu cel al colegului/colegei de bancă.

Timpul și spațiul

1. În aceleași grupe, selectați din pasajul care vi s-a repartizat cuvintele referitoare la spațiul în care se petrece întâmplarea. Corelați indicii spațiali identificați cu personajele care apar în locurile respective.
2. Schițează într-un desen spațiul în care se petrec întâmplările în pasajul dat.
3. Când se petrece întâmplarea? În ce anotimp, în ce parte a zilei? Indică pasajele din textul integral care te ajută să răspunzi la aceste întrebări.
4. Recitește textul și identifică pasajele care trimit la etape anterioare acțiunii aflate în prim-plan, cea în care păianjenul este în pericol să fie prins de mama Mariei.

Repere

Textul narativ prezintă derularea unor întâmplări în ordine logică și temporală.

În funcție de timpul și spațiul în care se petrece acțiunea, de personajele cu rolul cel mai important, textul narativ poate fi delimitat în secvențe distincte, asemănătoare cu scenele dintr-un film.

Indicii de timp trimit, de obicei, la acțiunea din prim-plan, care reprezintă firul principal al narațiunii. Uneori, aceștia se referă și la alte momente, petrecute înainte sau după acțiunea din prim-plan.

Aplicații

1. Precizează dacă acțiunea din prim-plan și cea din rememorările păianjenului se petrec în același spațiu. Selectează din text exemple prin care să îți susții răspunsul.
2. La ce se referă pasajele ce surprind etape anterioare în raport cu acțiunea din prim-plan? Poți avea în vedere următoarele variante:
 - a. oferă informații care ajută la înțelegerea acțiunii din prim-plan;
 - b. reprezintă reflecțiile păianjenului pe marginea întâmplărilor;
 - c. oferă mai multe detalii despre personaje.
3. Imaginează-ți că urmează să faci un film, pornind de la textul *Un păianjen care se crede Spiderman*. Trebuie să decizi câte scene vei filma, având în vedere schimbările care apar de la o secvență la alta a textului, referitor la:
 - spațiul în care se petrece acțiunea;
 - timpul în care se petrece acțiunea;
 - personajul/personajele care apar în prim-plan.



Provocări

Pe baza schițelor elaborate la exercițiul 2 din secvența *Timpul și spațiul*, creează o bandă desenată pentru acest text. Găsește metode potrivite pentru a indica momentele rememorate, anterioare întâmplării din prim-plan.

Lecția 3. Narațiunea la persoana I. Autorul, naratorul, personajul

Explorare

1. Cine este autoarea textului? Ce aspect din prezentarea scriitoarei (de la pagina 10) ți s-a părut cel mai interesant, privitor la biografia sau la cariera acesteia?
2. Precizează cine relatează întâmplările.
3. La ce persoană a verbului este relatată întâmplarea?
4. Care sunt personajele textului?
5. Cel care relatează întâmplarea este și personaj? Menționează un text studiat anul trecut în care ai întâlnit o situație asemănătoare.



Repere

Într-un text narativ literar, există narator și personaje, prin intermediul cărora cititorul află ce și cum se întâmplă într-o narațiune.

Naratorul poate relata o întâmplare, folosind persoana a III-a sau persoana I. Când este folosită persoana I, naratorul este în același timp și personaj. Acesta relatează evenimentele din perspectiva sa.

Personajele îndeplinesc acțiunile, având contribuții diferite la evenimentele relatate. Într-un text narativ literar, personajele pot să fie ființe umane, dar și ființe necuvântătoare sau obiecte. Personajele și naratorul nu există în realitate, ci trăiesc doar în paginile cărții, în lumea inventată de autor, adică în ficțiune.

Autorul este o persoană cu identitate concretă în lumea reală, care construiește o lume imaginară, ficțională.

Autorul și naratorul nu pot fi confundați, pentru că ei aparțin unor planuri diferite: autorul face parte din lumea reală, în vreme ce naratorul aparține ficțiunii, lumii inventate de autor.



Lumea
reală

Lumea inventată
(ficțiunea)

AUTOR

TEXTUL NARATIV

NARATOR

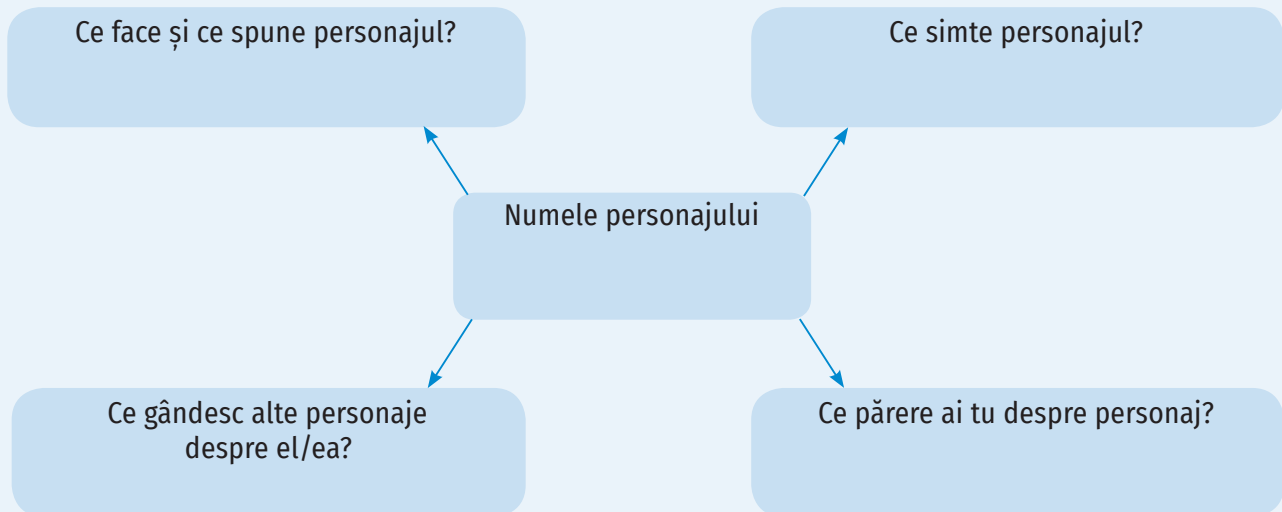
PERSONAJE

CITITOR

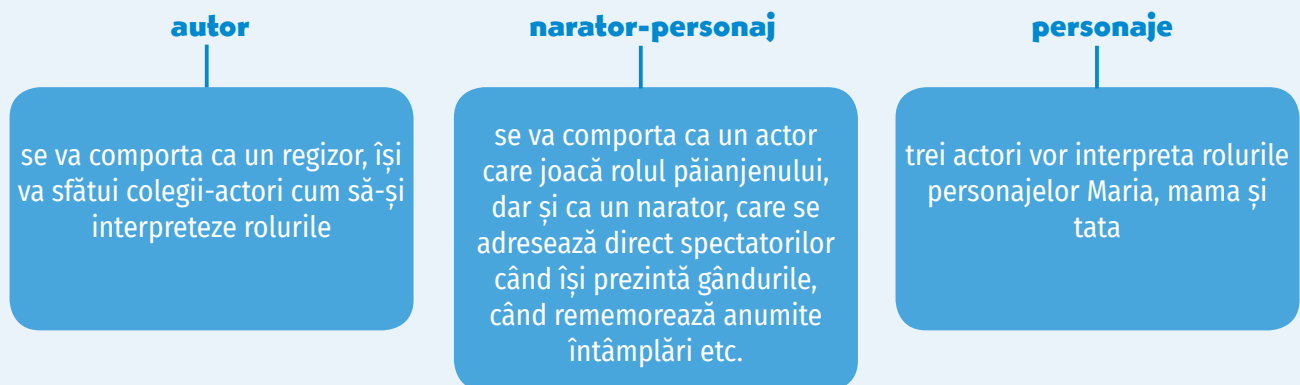
Aplicații

1. Observă schema de mai sus și prezintă-le colegilor cum înțelegi diferența dintre cele două lumi.
2. Explică de ce, în acest text, naratorul nu poate fi confundat cu autorul.
3. Numește figura de stil prin care o ființă necuvântătoare dobândește trăsături umane și menționează prin ce diferă păianjenul-narator din acest text de un păianjen obișnuit.
4. Recitește textul și observă mai atent felul în care păianjenul relatează întâmplările. Se referă acesta strict la faptele relatate? Sunt incluse gândurile și sentimentele păianjenului față de ceea ce se întâmplă, față de familia Mariei? Justifică-ți răspunsul, oferind exemple din text.

5. Împărțiți-vă în trei grupe. Fiecare grupă va realiza un poster în care să surprindă profilul unuia dintre cele trei personaje din textul *Un păianjen care se crede Spiderman*: Maria, mama sau păianjenul. Lucrați mai întâi în perechi, timp de cinci minute, folosind o schemă precum cea de mai jos. Discutați apoi, în grupa voastră, despre ce ați notat și selectați doar ideile diferite. Notați-le pe poster. Un membru al fiecărei grupe va prezenta rezultatul activității voastre și va răspunde la eventualele întrebări ale colegilor.



6. Lucrați în grupe de câte cinci elevi. Realizați o punere în scenă a textului, fiecare având unul dintre următoarele roluri:



După ce realizați interpretarea, fiecare membru al echipei răspunde la următoarele întrebări:

- Ce rol am interpretat?
 - Am apărut pe scenă? Dacă da, în ce ipostază? Dacă nu, de ce nu am apărut?
 - Am interacționat cu alți membri ai echipei? Cu cine și în ce fel?
 - Cum aș putea defini rolul pe care l-am interpretat?
7. Compară păpușarul din imagine cu autorul unui text, cu naratorul care spune povestea și cu personajele. Ce ipostază crezi că i se potrivește mai bine? Explică.



Portofoliu

Rescrie textul din perspectiva Mariei. Observă în ce fel se schimbă povestea sau imaginea personajelor.